

نتیجه مشابه یابی :

عنوان سند : آسیب های دو قطبی گری در مسائل فرهنگی کشور از دیدگاه مقام معظم رهبری

نام و نام خانوادگی : خدیجه رستم پور

تاریخ درخواست مشابه یابی : ۱۴۰۳/۰۹/۱۷

درصد کل مشابهت : ۵۶/۲۳ %

آسیب های دو قطبی گری در مسائل فرهنگی کشور از دیدگاه مقام معظم رهبری

الهام شاه بیگ^۱

چکیده

یکی از عناصر مهم و اصلی توسعه، فرهنگ می باشد که نقش مهمی در توسعه همه جانبه یک کشور را دارد، بنابراین برای رسیدن به جامعه ای آرمانی و توسعه یافته، فرهنگ حاکم در هر جامعه ای به توجه و مراقبت نیاز دارد. اما با وجود برقراری نظام بر مؤلفه قدرت فرهنگی، پس از انقلاب (به ویژه پس از دفاع مقدس) آسیب های دوقطبی گری متوجه آن شده است که انقلاب را در رسیدن به اهداف و آرمان های ترسیم شده توسط مقام معظم رهبری به کندی و در جاهایی این مؤلفه برجسته در تولید بازتولید فرهنگی به حالت ایستاده در آمده است. پژوهش حاضر، به روش توصیفی، تحلیلی و با استناد از منابع کتابخانه ای درصدد آن است که با نگاهی ضمن توجه به این اهداف و آرمان های کشور، آسیب هایی که از لحاظ فرهنگی، کشور را تهدید و حرکت کشور را کند می نمایند، بیان کند. دستاوردهای تحقیق نشان می دهد که آسیب های دو قطبی سازی فرهنگی کشور در ساختار حکومتی و غیر حکومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری از جمله؛ تجمل گرایی و دوری از ساده زیستی، کم رنگ کردن ارزش ها و روی آوردن به ضد ارزش ها، بازگشت به گذشته و غفلت از اصول و مبانی کشور، ناامید کردن مردم از اسلام با ارائه چهره وارونه از آن، سیاسی کاری نهادهای فرهنگی، مقدس نمایی، ضعف های مدیریتی بخش فرهنگ و ضعف کیفی در حوزه سینما از مهم ترین تهدیدها و آسیب های دوقطبی گری در کشور می باشند.

کلیدواژه: آسیب شناسی، فرهنگ، دوقطبی گری، مقام معظم رهبری.

^۱ طلبه سطح دو، حوزه علمیه کوثر (سلام الله علیها)

مقدمه

در منظومه فکری مقام معظم رهبری مسئله دوقطبی از اهمیت بالایی برخوردار است؛ ایشان در سال های گذشته روی این موضوع تاکید داشته اند. در جهان امروزی سرعت و تغییر و تحول ساختارهای مختلف اقتصادی و اجتماعی را آهنگی فزاینده برخوردارگشته و بر اثر توسعه ارتباطات اجتماعی و فناوری های با واسطه در این زمینه، فرهنگ جامعه و کیفیت زندگی و رفتار انسانی نیز دچار تغییر و تحولات سریع تری شده است. بنابراین، چنان چه ساختارهای فرهنگی یک جامعه بر پوشش هدایت و کنترل قرار نگیرند، جامعه دچار آسیب دو قطبی گری خواهد شد. آسیب دو قطبی، آسیب روانی پیچیده ای که تاثیر زیادی در مسائل فرهنگی کشور دارد. حال با توجه به اینکه تاکید مقام معظم رهبری بر دوری گزینی از شرایط دو قطبی در فضای سیاست و انتخابات، لازم و ضروری به نظر می رسد که آسیب های قطبیت زدایی در فضای فرهنگی نیز مورد مقابله قرار بگیرد و آفت های ناشی از این امر به وضوح تبیین شود. آنچه بیشتر فضای فرهنگ جامعه ی ما را به سمت و سوی تضاد ناشی از دو قطبی گری هدایت می کند، ضدیت و عدم آشتی دادن بین سنت و مدرنیته است. اگر مردم و مسئولان، شناسایی واقع بینانه ای از اوضاع فکری و زمینه های فرهنگی خویش نداشته باشند، هیچ موقع نمی توانند به درستی به ارائه راهکار بپردازند.

در پیشینه این پژوهش، مقالاتی در این زمینه و در ارتباط با موضوع پژوهش به صورت پراکنده نوشته شده است و هر کدام از این پژوهش ها به یک بحث در ارتباط با این موضوع پرداخته اند.

در مقاله: تبیین اندیشه های مقام معظم رهبری در حوزه ی آسیب شناسی فرهنگی، مولف: رامین کریمی، ۱۳۹۵، در این مقاله، در جهت تبیین اندیشه های مقام معظم رهبری در آسیب شناسی فرهنگی در جامعه بدیهی است، شناخت بیشتر جنگ نرم می تواند به مفهوم سازی و شناخت بیشتر این پدیده، همچنین بهبود مدیریت امنیت ملی کشور در خصوص تهدیدات نرم علیه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران کمک نماید.

در مقاله: آسیب شناسی فرهنگی انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری، مولف: علی جان مرادی جو، ۱۳۹۸، در این مقاله، با نگاهی درون گرایانه ضمن توجه به اهداف، آرمان ها و ماهیت انقلاب اسلامی ایران، آسیب هایی که از لحاظ فرهنگی، انقلاب اسلامی و مبانی اساسی آن را تهدید می کنند و روند و حرکت انقلاب اسلامی را کند می کند پرداخته است.

در مقاله: سخنان مقام معظم رهبری، دو قطبی حقیقی و دو قطبی های کاذب در منظومه فکری رهبری، مولف: داوود مودنیان، ۱۳۹۵، در این مقاله، به دو قطبی حقیقی و دو قطبی های کاذب در منظومه فکری رهبری پرداخته است. ولی در این مقاله حاضر سعی بر آن شده است تا ضمن پرداختن به مفاهیم کلیدی پژوهش، به آسیب های دو قطبی گری در مسائل فرهنگی کشور از دیدگاه مقام معظم رهبری پرداخته شود.

مفهوم شناسی

۱- آسیب شناسی

واژه ی آسیب شناسی در حوزه ی علوم زیستی و طب متداول شد و آن گاه به علوم اجتماعی وارد شده است. این واژه از نظر لغوی از دو واژه ی پاتو به معنی رنج، درد، عذاب و لوژی به معنی مطالعه تشکیل شده است. یا به معنای مطالعه علت بیماری و علائم مخصوص مرض و یا علائم یرعادی هر چیزی می باشد.^۱ در اصطلاح هم مقصود از آسیب شناسی کشور عبارت است از: شناسایی آن دسته عوامل مهم و موثری که شکل گیری و تداوم آن ها می تواند فرآیند تحقق اهداف و آرمان های کشور را متوقف و یا به صورت محسوس کند.^۲

در نتیجه می توان بیان کرد که آسیب پذیری به موقعیت یا شرایطی گفته می شود که یک هویت فردی یا جمعی را مستعد خسارت، تخریب و شکست کند. به این صورت که وقتی می گوئیم آسیب شناسی کشور، باید به دنبال آن باشیم که چه مجموع سلامت کشور را مورد آسیب، تهدید، خسارت، تخریب و در نهایت شکست قرار می دهد.^۳

۲- فرهنگ

واژه فرهنگ، از دو بخش فر که پیشامد و در فارسی هخامنشی و وستا به صورت فرا به معنی پیش

^۱ آریان پور، عباس و دیگران، فرهنگ دوجلدی دانشگاهی انگلیسی، فارسی، ص ۱۵۶۹.

^۲ اختر شهر، علی و دیگران، آسیب شناسی انقلاب اسلامی با محوریت وصیت نامه سیاسی، الهی امام خمینی (ره)، ص ۱۹۳.

^۳ مطهرنیا، مقدمه ای بر تحلیل گفتمان انقلاب اسلامی، ص ۷۵.

آمده و هنگ از ریشه اوستایی تنگ به معنی کشیدن و با پیشامد آ که به معنی صد و نیت است. در زبان پهلوی نیز فراهنگ بوده است. فرهنگ معانی چون رای، تدبیر و سنجیدگی نیز دارد؛ هم چنین به معنای علم، فضل، دانش، عقل و ادب نیز آمده و فرهنگیدن به معنی آداب و تربیت است.^۱ در نتیجه، فرهنگ مجموعه ای از روش های زندگی که برای آموزش نسلی به نسل دیگر انتقال داده می شود.

آسیب های دوقطبی گری فرهنگی در ساختار حکومتی کشور از دیدگاه مقام

معظم رهبری

بدون تردید دو قطبی گری فرهنگی کشور دارای آثار و پیامدهای منفی بسیاری است که هر یک به صورت مجزا به مثابه یک تهدید کیان مقدس نظام اسلامی را که حاصل خون های بسیاری است در معرض تهدید قرار داده و بستری مناسب برای عملیاتی شدن پروژه نفوذ فرهنگی غرب در کشور است که به تبع آن تحقق اهداف و آرمان های متعالی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران را که به صراحت در قانون اساسی که ناشی از اصول و مؤلفه های ناب اسلامی است درج شده کمی با دشواری مواجه ساخته است. برای تهدید هایی که از سالیان گذشته کماکان بر فرهنگ اصیل اسلامی و ایرانی سایه انداخته است می توان موارد متعددی را بر شمرد که حوزه های گوناگون اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و... تحت الشعاع آثار و پیامدهای منفی خود قرار داده و در برخی موارد صدمات عمده ای را بر پیکره فرهنگ ناب اسلامی و ایرانی وارد آورده است.^۲ اما در اینجا به تبیین آسیب های مهم در عرصه فرهنگی کشور که بستری آماده و مناسب برای پروژه نفوذ فرهنگی غرب است می پردازیم.

۱- تجمل گرایی و دوری از ساده زیستی

بی شک تجمل گرایی و رفاه زدگی و گرایش افراطی به ظواهر دنیوی مهمترین و نخستین آسیبی است که فرهنگ و جامعه اسلامی را تهدید می کند و غفلت از آراستگی های درونی و معنوی را به دنبال دارد بگونه ای که با تغییر الگوی مصرف ناخواسته هزینه هایی را بر مردم و کشور تحمیل می کند.

^۱ دهخدا، فرهنگ لغت، ج ۳۷، ص ۲۲۷.

^۲ پناهی، جامعه شناسی شعارهای انقلاب اسلامی، ص ۱۷۰.

واقعیت این است که تجمل گرایی به معنای گرایش به تجملات، یکی از پدیده‌های نا به هنجار اجتماعی و یک بیماری روان شناختی است. هر چند که نمی توان آن را یک رذیلت اخلاقی دانست، ولی باید اذعان کرد که آثار آن از یک رذیلت اخلاقی در روحیه فرد و جامعه، کمتر نیست. گرایش به تجمل یک امر طبیعی و فطری است ولی مراد از تجمل گرایی در اینجا، شکل افراطی این گرایش است که پیامدهای زیان باری را بر اقتصاد سالم خانواده و جامعه بر جا می گذارد و از مصادیق اتراف، تبذیر، اسراف و مانند آن به شمار می آید. اما اینکه باید توجه داشت فقر فرهنگی، احساس حقارت، تکبر، تفاخر، چشم هم چشمی و مانند اینها از جمله عواملی است که افراد جامعه را به سوی تجمل گرایی سوق می دهد.^۱

هر چند ساده زیستی برای تمام افراد جامعه ارزش محسوب می شود، اما برای مسؤولان و مدیران جامعه، یک ضرورت است. به همین دلیل است، وقتی به امام علی (علیه السلام) خبر می رسد که کارگزار او «عثمان بن حنیف» در بصره به میهمانی یکی از ثروتمندان آن شهر رفته که در آن میهمانی، غذاهای رنگارنگ تدارک دیده شده و جای فقرا خالی بوده است، او را سخت سرزنش و به او گوشزد می کند که گمان نمی کردم تو میهمانی مردمی را بپذیری که نیازمندانشان به جفا رانده شده اند.^۲

همچنین در سیره عملی و نظری بنیان گذار انقلاب اسلامی و مقام معظم رهبری نیز همواره مشاهده شده است که ساده زیستی مسؤولان و دوری از تجمل گرایی یک اصل محسوب می شود که هر لحظه باید به آن مقید بود. بگونه ای که رهبر انقلاب در این باره می فرماید: «اینجانب از این که کسانی می کوشند تا در میان مردم ما رسم تجمل گرایی و اسراف و ولخرجی را شایع کنند، شدیداً نگران و متأسفم و از این که مردم فداکار و انقلابی ایران در امور شخصی به مصرف گرایی سوق داده شوند و قناعت انقلابی را از یاد ببرند، به خدا پناه می برم.»^۳ بنابراین باید توجه داشت تجمل گرایی و پرهیز از

^۱ Nahad.ir

^۲ منتظری، درس هایی از نهج البلاغه، ج ۱۳، ص ۱۲۰.

^۳ خامنه ای، بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۶۸/۹/۲.

فرهنگی و سپس مهندس فرهنگی در درون جامعه اسلامی پرداخته اند، یکی از آفت های داخلی را غفلت فرهنگی شمرده است که می فرمایند: «من احساس می کنم که در زمینه اداره فرهنگ اسلامی این جامعه، داریم دچار یک نوع غفلت و بیهوشی می شویم یا شدیم که باید خیلی سریع و هوشیارانه آن را درمان کنیم.»^۱ غفلت از تهاجم فرهنگی، از جمله آسیب های بسیار خطرناک کشور حساب شده که خسارات آن به سادگی قابل جبران و بازسازی نخواهد بود. مقام معظم رهبری در این زمینه نکات مفیدی را بیان کرده اند: «دشمن به شدت مشغول تهاجم فرهنگی است و این تهاجم گاهی به دست عنصر خودی غافل، بی توجه و فاقد بینش صحیح سیاسی انجام می گیرد.»^۲

بنابراین، با توجه به شرایط امروزی جهان و وضعیت داخلی کشور، به خصوص جمعیت گسترده نسل جوان که در نقاط مختلف کشور وجود دارد؛ نیاز به تحکیم فرهنگ اسلامی و تبیین آن برای نسل جوان و بیان راه های نفوذ فرهنگ بیگانه، جهت آسیب رساندن به حوزه فرهنگ، هویت جامعه و... است.

۵- ضعف کیفی در حوزه سینما

سینما یکی از مهم ترین بخش های حوزه فرهنگ و هنر است که نمی توان از تأثیر بسیار آن بر فضای فکری و فرهنگی جامعه چشم پوشید، تأثیری شگرف که شاید نتوان این روزها آن را با ابزار دیگری قابل مقایسه دانست، ابزاری با قدرتی بی نظیر در القای پیام های مورد نظر گروه سازنده که مخاطب با اشتیاق در برابر این پیام ها آغوش خود را گشوده است. در نقش و جایگاه سینما در توسعه فرهنگی همین بس که رهبر معظم انقلاب برای سینما و سینماگران اهمیت ویژه ای برخوردار است و در این زمینه می فرماید: «کلید پیشرفت کشور، به میزان زیادی دست سینماگران است؛ چرا که دست اندرکاران هنر فاخر سینما، با توجه به تأثیرگذاری و جهت دهی این هنر، می توانند با تولیدات خود، روح امید، شوق پیشرفت، انگیزه کار و تلاش، اعتماد به نفس و اعتقاد به ارزش های اسلامی و ملی را در

^۱ خامنه ای، سخنرانی در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی، ۱۳۶۹/۹/۱۴.

^۲ خامنه ای، دیدار ائمه جمعه سراسر کشور با رهبر انقلاب، ۲۱۳۷۷/۳۰.

جامعه ترویج کنند و سهم بزرگ خود را در پیشرفت و تعالی کشور ایفا نمایند، و یا اینکه با فیلم‌های خود، نسلی ناامید، پشیمان، متکی به بیگانه و تحقیرشده را پرورش دهند.^۱

ایشان کلید پیشرفت کشور را به میزان زیادی دست سینماگران می‌داند نشان از عمق توجه ایشان به هنر سینما می‌باشد، رهبر معظم انقلاب البته در جای دیگری نیز به طور مستقیم این اهمیت را بیان نموده‌اند و می‌فرماید: «اعتلای سینمای کشور، نیازی محسوس است و همه باید این حقیقت را دریابند که هنر مهم و بسیار برجسته سینما برای کشور، یک نیاز و ضرورت محسوب می‌شود.»^۲ بنابراین با وجود تأکیدات مکرر رهبر انقلاب در این حوزه، روندی که امروز بر سینمای کشور نیز حاکم است یکی از آسیب‌های حوزه فرهنگ می‌باشد؛ چرا که سینمای امروز که فاصله زیادی با فقه و مبانی اسلامی دارد، غالباً اسیر کیفیت ضعیف فیلم‌نامه‌ها، مضامین گاه‌غیراسلامی، تضعیف حجاب و عفاف و از بین بردن قبح برخی گناهان، رواج موسیقی‌های مبتذل و مخرب و غلبه گیشه و تجارت بر کارکرد فرهنگی است.

نتیجه‌گیری

این مقاله با عنوان آسیب‌های دو قطبی‌گری در مسائل فرهنگی کشور از دیدگاه مقام معظم رهبری می‌باشد. با اهمیت قرار دادن آرمان‌ها و اهداف انقلاب اسلامی مشخص است که ماهیت کشور با توجه به سخن خامنه‌ای، طرد همه‌ی ارزش‌های غیراسلامی و تکیه بر ارزش‌های مستقل اسلامی بوده است؛ اما با وجود همه‌ی تلاش‌ها و اقدامات فرهنگی دوران پس از انقلاب و با اذعان به تحول مثبت چشم‌گیری که در عرصه‌ی فرهنگی تحقق یافته است، هنوز فاصله‌ی طولانی تا تحقق آرمان‌های فرهنگی خود، احساس می‌کنیم. لذا در این‌باره بنابراین، مهم‌ترین آسیب‌های دو قطبی‌گری فرهنگی در کشور در ساختار حکومتی و غیرحکومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری می‌تواند کشور را از زاویه فرهنگی تهدید کند عبارت‌اند از: تجمل‌گرایی و دوری از ساده‌زیستی، کم‌رنگ کردن ارزش‌ها و روی آوردن به ضد ارزش‌ها، بازگشت به گذشته و غفلت از اصول و مبانی کشور، ناامید کردن مردم از

^۱ خامنه‌ای، سینما، کلید پیشرفت کشور، ۱۳۹۳/۱۲/۱۱.

^۲ خامنه‌ای، دیدار جمعی از کارگردانان سینما و تلویزیون، ۱۳۸۵/۳/۲۳.

اسلام با ارائه چهره وارونه از آن، سیاسی کاری نهاد های فرهنگی، مقدس نمایی، ضعف های مدیریتی بخش فرهنگ، انفعال پذیری و تجدد گرایی افراطی، ناآگاهی و غفلت از تهاجم فرهنگی، عدم تمدن سازی فرهنگی و توقف در عرصه ی سیاسی، اجتماعی، ضعف کیفی در حوزه سینما است. بخشی از عوامل این فاصله، مرتبط به اقدامات و فعالیت های مخرب فرهنگی است که از خارج از جامعه ی ما بر ما تحمیل شده است و بخش بیشتری ناشی از کاستی ها و خلاهایی که در عرصه ساختاری، سیاست گذاری، مدیریتی و برنامه ریزی بخش فرهنگ به چشم دیده می شود. جبران این خلا ها و کاستی ها، در گرو فعال تر شدن عناصر دغدغه مند و متعدد به جامعه، به عهده گرفتن مسئولیت و ایفای نقش فرهنگی و به خصوص تلاش برای انطباق هر چه بیشتر رفتار خود و وضعیت فرهنگی محیط کار و زندگی خویش با ارزش های متعالی اسلامی و نیز تعمیق و گسترش یافتن مطالبات فرهنگی است.

فهرست منابع

- ۱- آریان پور، عباس و دیگران، «فرهنگ دوجلدی دانشگاهی انگلیسی، فارسی»، جلد دوم، تهران: امیر کبیر، چاپ اول، ۱۳۵۳.
- ۲- اختر شهر، علی و دیگران، آسیب شناسی انقلاب اسلامی با محوریت وصیت نامه سیاسی، الهی امام خمینی (ره)، مجموعه مقالات همایش انقلاب اسلامی، نشر معارف، قم، ۱۳۸۵.
- ۳- پناهی، محمدحسین، جامعه شناسی شعارهای انقلاب، تهران: اندیشه معاصر، چاپ اول، ۱۳۸۳.
- ۴- حسین لی، رسول، اصول و مبانی سیاست فرهنگی در جمهوری اسلامی، تهران: آن، چاپ اول، ۱۳۸۱.
- ۵- خمینی، روح الله، نگرشی موضوعی بر وصیت نامه سیاسی، الهی امام خمینی (ره)، موسسه تنظیم و نشر امام خمینی (ره)، ۱۳۸۹.
- ۶-، صحیفه نور، ج ۲، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۳.
- ۷- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، سازمان اطلاعات، تهران، ۱۳۴۱.
- ۸- روح الامینی، محمود، مبانی انسان شناسی، تهران: انتشارات عطار، چاپ اول، ۱۳۷۴.
- ۹- مصباح، محمد تقی، انقلاب اسلامی جهشی در تحولات سیاسی تاریخ، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ اول، ۱۳۸۴ ش.
- ۱۰- مطهرنیا، مهدی، مقدمه ای بر تحلیل گفتمان انقلاب اسلامی، پرسمان، تهران، ۱۳۸۲.
- ۱۱- مطهری، مرتضی، پیرامون انقلاب اسلامی، جلد یازدهم، تهران: صدرا، چاپ اول، ۱۳۷۳.
- ۱۲- منتظری، حسینعلی، درس هایی از نهج البلاغه، تهران: نسیم حیات، چاپ اول، ۱۳۸۵.

سایت

۱- [www. Khamenei.ir](http://www.Khamenei.ir)